

Geachte minister Schouten,

Het jaar waarin u tot Minister van LNV werd benoemd ligt al weer bijna achter ons. Hoog tijd dus om 2018 goed onder de loep te nemen: het jaar waarin u uw ambities kunt concretiseren. Het jaar waarin u een belangrijk speerpunt vorm kunt geven: diegenen die de meeste waarde toevoegen aan de agrarische ketens deze waarde ook laten ontvangen. Dit kunt u doen door de positie van boeren en tuinders in de verschillende ketens te versterken en in te zetten op het versterken van de informatiepositie van boeren en tuinders in de agrarische keten, het promoten van slimme landbouw en het stimuleren van ketenverkorting.

Stelt u zich eens voor: het is 2021. Het einde van de kabinetsperiode is in zicht en u geniet op een terrasje van een heerlijk broodje: verse bruine bol, krokant gebakken kip, heerlijk stukje sla met komkommer, gesneden snoeptomaatjes, lekker gekookt vrije-uitloop-eitje. Allemaal producten waarvan u de herkomst terug kunt vinden. En dat niet alleen. Het voelt extra goed omdat u weet dat de boer en de tuinder door uw toedoen ook goed geïnformeerd zijn over de herkomst van alles dat nodig is om dat mooie product te laten groeien. En u weet dat boer en tuinder meer kennis hebben over wat zij inkopen en hoe dit slimmer in te zetten is, zodat zij hun onafhankelijkheidspositie versterken.

Hoe kreeg u dat voor elkaar? Uw digitaliseringsagenda legde daar een belangrijke basis voor. De blockchaintechnologie die in 2018 opkwam hielp u daar natuurlijk enorm mee, waardoor het ineens mogelijk was om al die productstromen in de landbouw kraakhelder in beeld te krijgen in de verschillende voedselketens. Dit zorgde dat de informatiepositie van boeren en tuinders sterk verbeterde, waardoor zij betere beslissingen namen voor hun onderneming, wat de Nederlandse landbouw als geheel ook ten goede kwam. Bedenk maar eens wat het deed voor agri-businessbedrijven: zij leerden door dit inzicht in de keten veel bij over zaken als voedselveiligheid en ketenoptimalisatie, zodat ze hun internationale concurrentiepositie flink konden versterken.

Uw succescampagne "slimme landbouw voor slim eten" vormde natuurlijk de basis voor dit grote succes. Een campagne waarin de informatiepositie van boeren en tuinders vanuit digitalisering centraal stond. Daarbij ging het vooral om toegang tot kennis van de wereldmarkten stroomopwaarts in de keten. Het is maar goed dat u in 2018 inzag dat het hebben van informatie en kennis alleen niet voldoende is. Uiteindelijk ging ook om de toepassing van die kennis in de onderneming en de keuzes voor diverse ketenpartners. Goed ook dat u zelf de handschoen oppakte om die slimme landbouw te voorzien van slim beleid: de stap zetten van generiek naar specifiek beleid. Snelle resultaten haalde u daarmee in het mestdossier in 2018, maar ook de ruimtelijke ordeningsdiscussie zorgde voor de broodnodige ruimte om te ondernemen. En als laatste zorgde u ervoor dat er slim eten kwam, met kennis over de herkomst van dat eten, waarbij ook de consument niet vergeten werd. Hoe consumenten gezondere keuzes kunnen maken liet de sector hen zien door steeds betere informatie over het verhaal achter hun eten. De focus op circulariteit stimuleerde diezelfde consument door zijn eigen voedselkeuze die circulariteit verder vorm te geven.

'Slimme landbouw voor slim eten' werd met uw digitaliseringsagenda mooi gecomplementeerd door uw derde speerpunt: ketenverkorting. In de afgelopen decennia waren er verschillende krachten die ervoor zorgden dat voedselketens alleen maar langer werden. Logisch, want er was steeds meer specialistische kennis nodig. Deze krachten werkten aan het begin van uw regeerperiode nog steeds en zorgden ervoor dat eten met een steeds lagere carbonfootprint geproduceerd werd voor een steeds scherpere prijs. Uw project ketenverkorting was gericht op het deel van consumenten dat interesse in eten heeft en zorgde ervoor dat verwerkingsbedrijven meer boer of tuinder werden en boeren en tuinders zich actief zelf gingen bezig houden met de afzet van hun producten. De opkomst

van Amazon Fresh in 2019 hielp daar enorm bij. Hierdoor konden boeren en tuinders ook directe relaties opbouwen met consumenten en vooral leren wat wel en niet interessant was in de consumentenverkoop. Het zorgde ervoor dat in de periode tussen 2017 tot 2021 de boer of tuinder eindelijk weer echt zichtbaar werd voor de consument.

Terug naar 2017: wanneer u de speerpunten van 'Slimme landbouw voor slim eten' daadwerkelijk durft in te zetten, gaat dat broodje in 2021 u bijzonder goed smaken, daarvan ben ik overtuigd. Voor nu wens ik u een goed 2018 met heel veel wijsheid.

Wilbert Hilkens, *Voordekost* en *FoodInsights*